

ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา (Supervisor Leadership)

สร้อยสุดา นามนนท์*

ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา (Supervisor Leadership)

การนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพยิ่งขึ้น “การเรียนการสอนจะประสบผลดีหากได้รับการแนะนำที่ดี และถูกต้องจากผู้ที่ทำกรนิเทศ” งานนิเทศไม่ใช่งานสอนโดยตรง หรือไม่ใช่งานบริการ แต่เป็นงานที่มีความสัมพันธ์ทั้งงานสอนและงานบริหารศึกษานิเทศก์ไม่ใช่ผู้บริหาร ไม่ใช่ผู้มีอำนาจที่จะสั่งให้ครูปฏิบัติตามได้ งานศึกษานิเทศก์จะต้องเป็นงานที่ใช้ความพยายาม ให้ผู้ได้รับการนิเทศเกิดศรัทธาและยินดีที่จะปฏิบัติตาม ดังนั้นบทบาทของศึกษานิเทศก์จึงยากต่อการปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยง่ายจำเป็นต้องใช้ทักษะและความรู้ในด้านต่างๆ ที่จะทำให้ได้รับความเชื่อถือและศรัทธาต่องานในหน้าที่ที่ได้จากทักษะเหล่านั้น อย่างเช่น ความมีมนุษยสัมพันธ์ การทำงานเป็นหมู่คณะ การสื่อความหมาย และการบำรุงขวัญในการทำงาน และลักษณะอีกประการของผู้นิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมี คือ ความสามารถในการเป็นผู้นำ หรืออาจกล่าวได้ว่า ควรมีภาวะผู้นำด้านนิเทศศึกษานั้นเอง

แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ

1. ความหมายของภาวะผู้นำ

มีนักวิชาการได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคำสองคำ คือ คำว่า “Leadership” ซึ่งมักเรียกว่า “ภาวะผู้นำ” หรือ “ความเป็นผู้นำ” กับอีกคำหนึ่ง คือ “Management” ซึ่งเรียกว่า “การบริหาร” หรือ “การบริหารจัดการ” ทั้งสองคำมีความหมายแตกต่างกัน โดยมีนักวิชาการได้ให้ทัศนะไว้ ดังนี้

พิบูล ทีปะपाल (2550, หน้า 220) ได้ให้ความหมายของภาวะผู้นำว่า หมายถึง ความสามารถที่จะใช้ศิลปะความเป็นผู้นำโน้มน้าวบุคคลซึ่งเป็นผู้ตาม (Followers) ให้เกิดการคล้อยตาม ยอมรับที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่ให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

พิชัย เสงี่ยมจิตต์ (2551, หน้า 54) ได้ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า หมายถึง สิ่งที่มีอยู่ในคนและให้ผู้อื่นทำตาม กล่าวคือ ภาวะผู้นำที่ปรากฏออกมาจะเกี่ยวข้องกับคน (People) อิทธิพล (Influence) และเป้าหมาย (Goals) เป็นเรื่องของความสามารถในการใช้อิทธิพลกับคน เพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมาย

Richard L Daft (2008, p.5) ให้ความหมายภาวะผู้นำว่า เป็นความสัมพันธ์ระหว่างอิทธิพลของผู้นำกับผู้ตามที่มีความตั้งใจจริงต่อผลการเปลี่ยนแปลงในจุดประสงค์ร่วมกัน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้ตาม การมีอิทธิพล

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา

* ครูชำนาญการ โรงเรียนกุสุมาลัยวิทยา สพม.23

ความมุ่งมาดปรารถนา ความรับผิดชอบส่วนบุคคลและความซื่อสัตย์ การเปลี่ยนแปลงและการมีวัตถุประสงค์ร่วมกัน

John J. Sosik and Don I. Jung (2010, p.47) ได้กล่าวว่า ภาวะผู้นำเป็นระบบ (Leadership is a system) ที่มีกระบวนการเชื่อมโยงและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้นำ ผู้ตาม สถานการณ์และอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย เพื่อให้องค์กรดำเนินงานได้บรรลุเป้าหมาย

จากแนวคิดของนักวิชาการหลายท่านที่ได้กล่าวมาในข้างต้น เกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ผู้นำ” ก็สามารถที่จะสรุปพอสังเขปได้ว่า ผู้นำ หมายถึง บุคคลที่ได้รับการยอมรับจากผู้อื่นทั้งภายในและภายนอกองค์กร เป็นบุคคลที่สามารถกำหนดทิศทางความอยู่รอดขององค์กร และเป็นผู้ประสานงานให้กิจกรรมต่างๆ ในองค์กรดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายของวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้

2. คุณสมบัติของผู้นำ

ผู้นำเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้องค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ได้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ ความสามารถและลักษณะต่างๆ ของผู้นำที่จะสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีนักวิชาการกล่าวไว้ ดังนี้ เนตรพัฒนา ยาวีราช (2550, หน้า 8) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้นำ 4 ประการ ดังนี้

1. ด้านอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งอย่างเป็นทางการ (authority)
2. ด้านการยอมรับ (acceptance)
3. ด้านศักยภาพความสามารถ (competency)
4. ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น (relationship)

จากที่กล่าวมานี้เพื่อแสดงให้เห็นว่า การเป็นผู้นำที่ดีและประสบความสำเร็จได้รับการยอมรับ มิใช่เพียงอาศัยอำนาจหน้าที่ตามตำแหน่งที่ได้รับการแต่งตั้ง ผู้นำสามารถบริหารงานและบริหารได้อย่างเหมาะสมด้วยอำนาจหน้าที่อย่างถูกต้อง จึงสามารถสร้างความสำเร็จให้แก่องค์กรได้

หลักการ แนวคิดของการนิเทศ

การนิเทศคือการพัฒนาหรือออกงานบริการให้บริการทางด้านเทคนิคจากผู้เชี่ยวชาญการร่วมมือและการประสานงาน (coordination) SUPERVISION มีความหมายโดยสรุปคือ (ดิฉันเกษม 2524, หน้า 25อ้างถึงใน สายใจ ประยูรสุข, 2551, หน้า 21)

S	: support	การสนับสนุน
	: share	การมีส่วนร่วม
	: service	การบริการ
U	: unity	ความสามัคคี
	: understanding	ความเข้าใจ
	: upgrading	การยกฐานะ
P	: planning	การวางแผน
	: promotion	การเลื่อนขั้น
	: problem – solving	การแก้ปัญหา
E	: education	การศึกษา
	: evaluation	การประเมินผล

	: experiment	การทดลอง
R	: research	การวิจัย
	: report	การรายงาน
	: record	การบันทึก
V	: visiting	การเยี่ยมเยียน
	: value	การรู้คุณค่า
	: virtue	การมีคุณธรรม
I	: improvement	การปรับปรุง
	: information	การให้ข่าวสาร
	: in-service training	การอบรม
S	: self-adjustment	การปรับตนเอง
	: self-confident	ความมั่นใจในตนเอง
	: self-responsibility	การรับผิดชอบตนเอง
I	: innovation	นวัตกรรม
	: intelligence	ความฉลาดรอบรู้
	: interest	ความสนใจ
O	: observation	การสังเกต
	: organization	การจัดรูปงาน
	: objective	การตั้งจุดประสงค์
N	: need	ความต้องการ
	: negotiation	การประนีประนอม
	: necessity	ความจำเป็น

นอกจากนี้ Plunkett (1980,p.21 อ้างถึงใน สายใจ ประยูรสุข,2551,หน้า 21) ยังให้ความหมาย คำว่า SUPERVISOR โดยนัยต่อไปนี้

S	upervise	แนะนำการใช้ทรัพยากรมนุษย์ให้เกิดประโยชน์สูงสุด
U	timize	ใช้มวลทรัพยากรทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิตโดยประหยัด
P	lan	วางแผนการทำงานโดยทั้งวัตถุประสงค์และการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ
E	nforce	ควบคุมนโยบายกฎระเบียบและมาตรฐานการทำงาน
R	elate	สร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานทั้งบุคคลและกลุ่ม
V	alidate	เลื่อนชั้นโยกย้ายผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม
I	nstruct	สอนกลวิธีและทักษะกระบวนการ
S	how	แสดงลักษณะความเป็นผู้นำ
O	ganize	จัดระบบงานและประสานการทำงาน
R	egulate	วางหลักการปฏิบัติในการทำงาน

ปรียาพร วงศ์อนุโรจน์ (2546,หน้า 222-223) กล่าวว่า การนิเทศมาจากภาษาอังกฤษว่า Supervision ตามรูปศัพท์ หมายถึง การให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำการนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการจัดการบริหารการศึกษาเพื่อชี้แนะให้ความช่วยเหลือ และร่วมมือกับครู และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการ

จัดการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนของครู และเพิ่มคุณภาพของบทเรียนให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

พินิจวิสัย สุทธิดี (2549, หน้า) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาและการนิเทศการสอนต่างมีจุดมุ่งหมายเพื่อแก้ไข ปรับปรุง การจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แม้การนิเทศการศึกษาจะกล่าวถึงระบบเป็นส่วนใหญ่ แต่จุดมุ่งหมายโดยรวมก็เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพบรรลุตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

สายใจ ประยูรสุข (2551, หน้า 21) กล่าวว่าไว้ว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึงการชี้แนะแนะนำการปรึกษาหารือการวางแผนร่วมกันและให้ความร่วมมือในการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนเพื่อให้เกิดผลดีและบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาจากความหมายของการนิเทศการศึกษาดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษามีความแตกต่างกันอย่างไม่มีข้อจำกัดที่แน่นอนตายตัวขึ้นอยู่กับวิวัฒนาการของการศึกษาคจุดมุ่งหมายและแนวทางการจัดการศึกษาในแต่ละยุคแต่ละสมัยและสรุปได้ว่าการนิเทศการศึกษาคือกระบวนการในการปฏิบัติงานระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อร่วมกันปรับปรุงและปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอนของครูให้ดีขึ้นรวมทั้งเป็นการบริการทางการศึกษาด้านต่างๆ ทั้งในเรื่องของแนวคิดกิจกรรมกระบวนการเนื้อหาสาระทั้งการบริการวิชาการและธุรการที่ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้ร่วมกันจัดการให้เกิดขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถพัฒนาปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนให้ดีขึ้นเพื่อส่งผลไปสู่การเรียนที่ดีของผู้เรียน

จุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

งานนิเทศการศึกษาเป็นงานที่ปฏิบัติกับครู เพื่อให้เกิดผลต่อคุณภาพผู้เรียนโดยตรง โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญ คือ

1. เพื่อช่วยพัฒนาความสามารถของครูผู้สอน
2. เพื่อช่วยให้ครูสามารถวิเคราะห์ปัญหาและหาแนวทางแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง
3. เพื่อช่วยให้ครูค้นหาวิธีการทำงานด้วยตนเอง
4. เพื่อช่วยให้ครูมีความศรัทธาในวิชาชีพของตน
5. เพื่อช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในวิชาชีพ
6. เพื่อช่วยให้ครูมีทักษะในการปฏิบัติงาน เช่น การพัฒนาหลักสูตร การปรับปรุงการเรียนการสอน การใช้และผลิตสื่อการสอน การวัดและประเมินผล เป็นต้น
7. เพื่อช่วยครูให้สามารถทำวิจัยในชั้นเรียนได้

บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้นิเทศ

ผู้นิเทศมีภาระหน้าที่หลายอย่างแต่หน้าที่หลักคือการช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริม การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และคุณภาพการสอน ซึ่งต้องเกี่ยวกับกับงานหลายด้านและบุคลากรหลายฝ่าย นักการศึกษาหลายท่านจึงได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศไว้ ดังนี้

1. บทบาทเป็นผู้ประสาน (Coordinator) เช่น ประสานครูแต่ละระดับให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประสานชุมชน ผู้ปกครอง
2. บทบาทเป็นที่ปรึกษา (Consultant) โดยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำแก่ครู และผู้รับการนิเทศทั่วไป

3. บทบาทเป็นผู้นำกลุ่ม (Group Leader) คือ รู้วิธีที่จะทำงานร่วมกับกลุ่มให้ประสบผลสำเร็จ
4. บทบาทเป็นผู้ประเมิน (Evaluator) ได้แก่ เป็นผู้ประเมินผลการสอน ประเมินผลหลักสูตร
5. บทบาทในฐานะเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านการวัดประเมินผล
6. บทบาทเป็นนักวิจัย เป็นผู้ที่นำผลการวิจัยเสนอแนะให้ครูใช้ และดำเนินการวิจัยโดยเฉพาะการวิจัยปฏิบัติการ
7. บทบาทเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการช่วยเหลือให้ครูมีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพัฒนา
8. เป็นครูต้นแบบ คือ สามารถสาธิตการสอนที่มีประสิทธิภาพแก่ครู และแนะนำวิธีการสอนแก่ครูได้

งานการนิเทศการศึกษา

งานการนิเทศการศึกษาเป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ ดังนี้

1. งานการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance) โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครูเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก
2. งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development) โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดจนทำการประเมินครู เป็นต้น
3. งานการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development) โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบคัดเลือกประเมินสื่อการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระ เป็นต้น
4. งานการบริหาร (Administration) โดยผู้นิเทศจะต้องดำเนินงานที่ต้องมีการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นั่นคือผู้นิเทศต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. งานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้นิเทศสามารถช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการสอนของตนเอง ปรับปรุงพัฒนาการสอนของตนเองได้ โดยการช่วยครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
6. งานด้านการวัดและประเมินผล ได้แก่ การประเมินคุณภาพของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะครูให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีคุณภาพ

กิจกรรมการนิเทศ

กิจกรรมต่างๆ ที่ใช้ในการนิเทศการศึกษา คือ เป็นเครื่องมือสำคัญเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครู ซึ่งจะช่วยให้การดำเนินการนิเทศบรรลุเป้าหมาย กิจกรรมการนิเทศมีมากมาย ซึ่งผู้นิเทศสามารถเลือกใช้ให้เหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของการนิเทศแต่ละครั้ง เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ครูและนักเรียน ดังนั้นผู้นิเทศจึงต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกิจกรรมการนิเทศ โดยจะขอเสนอกิจกรรมการนิเทศที่สำคัญและใช้มาก 23 กิจกรรม ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecturing) เป็นกิจกรรมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจของผู้นิเทศไปสู่รับการนิเทศ ใช้เพียงการพูดและการฟังเท่านั้น

2. การบรรยายโดยใช้สื่อประกอบ (Visualized Lecturing) เป็นการบรรยายที่ใช้สื่อเข้ามาช่วย เช่น สไลด์ แผนภูมิ แผนภาพ ฯลฯ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ฟังมีความสนใจมากยิ่งขึ้น
3. การบรรยายเป็นกลุ่ม (Panel presenting) เป็นกิจกรรมการให้ข้อมูลเป็นกลุ่มที่มีจุดเน้นที่การให้ข้อมูลตามแนวความคิดหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน
4. การให้ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ (Viewing film and television) เป็นการใช้เครื่องมือที่สื่อทางสายตา ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ วีดิโอเทป เพื่อให้ผู้รับการนิเทศได้รับความรู้และเกิดความสนใจมากขึ้น
5. การฟังคำบรรยายจากเทป วิทยุ และเครื่องบันทึกเสียง (Listening to tape, radio recordings) กิจกรรมนี้เป็นการใช้เครื่องบันทึกเพื่อนำเสนอแนวความคิดของบุคคลหนึ่งไปสู่ผู้ฟังคนอื่น
6. การจัดนิทรรศการเกี่ยวกับวัสดุและเครื่องมือต่างๆ (Exhibiting materials and equipments) เป็นกิจกรรมที่ช่วยในการฝึกอบรมหรือเป็นกิจกรรมสำหรับงานพัฒนาสื่อต่างๆ
7. การสังเกตในชั้นเรียน (Observing in classroom) เป็นกิจกรรมที่ทำการสังเกตการปฏิบัติงานในสถานการณ์จริงของบุคลากร เพื่อวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติงานของบุคลากร ซึ่งจะช่วยให้ทราบจุดหรือจุดบกพร่องของบุคลากร เพื่อใช้ในการประเมินผลการปฏิบัติงานและใช้ในการพัฒนาบุคลากร
8. การสาธิต (Demonstrating) เป็นกิจกรรมการให้ความรู้ที่มุ่งให้ผู้อื่นเห็นกระบวนการและวิธีการดำเนินการ
9. การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured interviewing) เป็นกิจกรรมสัมภาษณ์ที่กำหนดจุดประสงค์ชัดเจนเพื่อให้ได้ข้อมูลต่างๆ ตามต้องการ
10. การสัมภาษณ์เฉพาะเรื่อง (Focused interviewing) เป็นกิจกรรมการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง โดยจะทำการสัมภาษณ์เฉพาะโรงเรียนที่ผู้ตอบมีความสามารถจะตอบได้เท่านั้น
11. การสัมภาษณ์แบบไม่ชี้แนะ (Non-directive interview) เป็นการพูดคุยและอภิปราย หรือการแสดงแนวความคิดของบุคคลที่สนทนาด้วย ลักษณะการของการสัมภาษณ์จะสนใจกับปัญหาและความสนใจของผู้รับการสัมภาษณ์
12. การอภิปราย (Discussing) เป็นกิจกรรมที่ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งเหมาะสมกับกลุ่มขนาดเล็ก มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่นๆ
13. การอ่าน (Reading) เป็นกิจกรรมที่ใช้มากกิจกรรมหนึ่ง สามารถใช้ได้กับคนจำนวนมาก เช่น การอ่านข้อความจากวารสาร มักใช้ร่วมกับกิจกรรมอื่น
14. การวิเคราะห์ข้อมูลและการคิดคำนวณ (Analyzing and calculating) เป็นกิจกรรมที่ใช้ในการติดตามประเมินผล การวิจัยเชิงปฏิบัติการและการควบคุมประสิทธิภาพการสอน
15. การระดมสมอง (Brainstorming) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเสนอแนว ความคิดวิธีการแก้ปัญหาหรือใช้ข้อเสนอแนะต่างๆ โดยให้สมาชิกแต่ละคนแสดงความคิดโดยเสรี ไม่มีการวิเคราะห์หรือวิพากษ์วิจารณ์แต่อย่างใด
16. การบันทึกวีดิโอและการถ่ายภาพ (Videotaping and photographing) วีดิโอเทปเป็นเครื่องมือที่แสดงให้เห็นรายละเอียดทั้งภาพและเสียง ส่วนการถ่ายภาพมีประโยชน์มากในการจัดนิทรรศการ กิจกรรมนี้มีประโยชน์ในการประเมินผลงานและการประชาสัมพันธ์
17. การจัดทำเครื่องมือและแบบทดสอบ (Instrumenting and testing) กิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับการใช้แบบทดสอบและแบบประเมินต่างๆ

18. การประชุมกลุ่มย่อย (Buzz session) เป็นกิจกรรมการประชุมกลุ่มเพื่ออภิปรายในหัวข้อเรื่องที่เหมาะสมเฉพาะเจาะจง มุ่งเน้นการปฏิสัมพันธ์ภายในกลุ่มมากที่สุด
19. การจัดทำทัศนศึกษา (Field trip) กิจกรรมนี้เป็นการเดินทางไปสถานที่แห่งอื่น เพื่อศึกษาดูงานที่สัมพันธ์กับงานที่ตนปฏิบัติ
20. การเยี่ยมเยียน (Intervisiting) เป็นกิจกรรมที่บุคคลหนึ่งไปเยี่ยมและสังเกตการทำงานของอีกบุคคลหนึ่ง
21. การแสดงบทบาทสมมติ (Role playing) เป็นกิจกรรมที่สะท้อนให้เห็นความรู้สึกนึกคิดของบุคคลกำหนดสถานการณ์ขึ้นแล้วให้ผู้ทำกิจกรรมตอบสนองหรือปฏิบัติตนเองไปตามธรรมชาติที่ควรจะเป็น
22. การเขียน (Writing) เป็นกิจกรรมที่ใช้เป็นสื่อกลางในการนิเทศเกือบทุกชนิด เช่น การเขียนโครงการนิเทศ การบันทึกข้อมูล การเขียนรายงาน การเขียนบันทึก ฯลฯ
23. การปฏิบัติตามคำแนะนำ (Guided practice) เป็นกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติในขณะที่ปฏิบัติมีการคอยดูแลช่วยเหลือ มักใช้กับรายบุคคลหรือกลุ่มขนาดเล็ก

ภาวะผู้นำด้านการนิเทศของ ดร.พรณีย์ บัวโต

ตำแหน่งราชการปัจจุบันเป็นศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 รับผิดชอบ การศึกษา ได้รับวุฒิดการศึกษาดังนี้ กศ.บ.(การศึกษาบัณฑิต) เกียรตินิยม (ภาษาอังกฤษ), ศศ.ม. (ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต การสอนภาษาอังกฤษ), Cert.In Ed จากTokyo Gakugei University, ญี่ปุ่น American Studies, อเมริกา, Wolverhampton University, อังกฤษ, Reading University, อังกฤษ, Cert.in PRINSELT จาก St.John College, อังกฤษ, Ph.D. (English Supervision) และวุฒิปริญญาบัตรผ่านการอบรมผู้บริหารระดับสูง กระทรวงศึกษาธิการ

1. ผลงานด้านวิชาการ/ผู้ให้ความรู้

เป็นวิทยากรอบรมครูสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการและองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (เทศบาล) กรมการปกครองกระทรวงมหาดไทย, วิทยากรอบรมอาสาสมัครอเมริกัน (Peace Corps Volunteer) ของหน่วยสันติภาพสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย

2. ผลงานด้านวิชาการ/สิ่งพิมพ์

จัดทำคู่มือการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544, ชุดอบรมครูสอนภาษาอังกฤษของกรมวิชาการ 2540, หลักสูตรภาษาอังกฤษ พุทธศักราช 2539 ชุดฝึกอบรมเรื่องเพศศึกษาในวัยรุ่น ของมหาวิทยาลัยมหิดล, ชุดฝึกอบรมการบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน (SBM)

จากการสัมภาษณ์และศึกษาประวัติพบว่า ภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา ของ ดร.พรพนีย์ บัวโต สรุปได้ ดังนี้

1. **งานการให้ความช่วยเหลือครูโดยตรง (Direct Assistance)** โดยผู้นิเทศจะให้ข้อมูลย้อนกลับแก่ครู เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนด้วยวิธีการนิเทศแบบต่างๆ เช่น การนิเทศแบบคลินิก
2. **งานพัฒนาบุคลากร (Staff Development)** โดยการจัดโอกาสให้ได้รับการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน เช่น การจัดประชุม อบรม เยี่ยมชั้นเรียน แนะนำวิธีสอน สาธิตการสอน ตลอดจนทำการประเมินครู เป็นต้น
3. **งานการพัฒนาหลักสูตร (Curriculum Development)** โดยผู้นิเทศและครูควรร่วมกันในการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรที่เหมาะสม เช่น การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระกิจกรรมการเรียนรู้ การตรวจสอบคัดเลือกประเมินสื่อการเรียนการสอนแต่ละกลุ่มสาระ
4. **งานการบริหาร (Administration)** โดยผู้นิเทศจะต้องดำเนินงานที่ต้องมีการตัดสินใจและรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ เพื่อความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน นั่นคือผู้นิเทศต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีการวางแผน ติดตามผลการดำเนินงาน ตลอดจนทำการประเมินผลการปฏิบัติงาน
5. **งานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)** โดยผู้นิเทศสามารถช่วยให้ครูสามารถประเมินผลการสอนของตนเอง ปรับปรุงพัฒนาการสอนของตนเองได้ โดยการช่วยครูในการทำวิจัยในชั้นเรียน
6. **งานด้านการวัดและประเมินผล** ได้แก่ การประเมินคุณภาพของผู้เรียน การให้ข้อเสนอแนะครูให้สามารถสร้างเครื่องมือวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสม และดำเนินการวัดประเมินได้อย่างมีคุณภาพและท่านได้กล่าวเกี่ยวกับคุณสมบัติของภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษาควรมีลักษณะ ดังนี้ ต้องมีวิสัยทัศน์, ต้องมีเป้าหมาย, ไม่เคยเกียจงาน, ไม่เคยพูดคำว่า “ทำไม่ได้” (งานที่คนอื่นทำไม่ได้ แต่เราต้องทำได้), ครูต้องมีความรอบรู้ในทุกๆ ด้าน และสามารถนำความรู้ที่นำมาเอาไปใช้ได้จริง, ครูผู้นำต้องเข้าใจหลักสูตรอย่างแท้จริง, ต้องไม่หยุดที่จะเรียนรู้ (ซึ่งการที่เราไม่หยุดการเรียนรู้จะช่วยส่งผลให้เรา มีบุคลิกภาพให้เป็นคนแบบนั้น คือบุคลิกสง่างามน่าเชื่อถือนั่นเอง) และเป็นผู้ใฝ่รู้ใฝ่เรียนอยู่ตลอดเวลา

สรุปภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษา พบว่า จะต้องเป็นผู้เรียนรู้ กล้าคิดกล้าทำ สร้างนวัตกรรมทำงานเพื่อความเติบโตและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ และมีการตั้งข้อสงสัยและมีการสะท้อนผล แต่ด้วยความเข้าใจว่าไม่ใช่แต่เพียงเรื่องการเรียนรู้ ความเติบโต และแรงบันดาลใจของตนเองเท่านั้น แต่จะต้องสนับสนุนเพื่อนครูให้ได้พัฒนาความเป็นผู้นำและพัฒนาความสามารถด้วย ที่สำคัญผู้นำด้านนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมีความเข้าใจอย่างชัดเจนในวิสัยทัศน์และพันธกิจ แล้วมีการแสดงออกในการปฏิบัติแต่ละวัน มีความมุ่งมั่นสู่ความเป็นเลิศทางการศึกษา จากการสัมภาษณ์ ท่าน **ดร.พรพนีย์ บัวโต** ศิษยานุศิษย์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครปฐม เขต 1 ท่านมีภาวะผู้นำด้านนิเทศการศึกษาที่มีคุณลักษณะที่โดดเด่น สามารถเป็นแบบอย่างที่ดี และเป็นที่ยอมรับของเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2550). *ภาวะผู้นำและผู้นำเชิงกลยุทธ์*. กรุงเทพฯ: บริษัทเซ็ลทรัลเอ็กซ์เพรส จำกัด.
- พิชัย เสี่ยมจิตต์. (2551). *ภาวะผู้นำในองค์กร*. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- พินิจวัลย์ สุทธิดี. (2549). ความต้องการนิเทศการสอนของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาอังกฤษ โรงเรียนประถมศึกษา ในอำเภอไทรน้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี
เขต 2. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- พิบูล ทีปะपाल. (2550). *พฤติกรรมองค์การสมัยใหม่*. กรุงเทพฯ: อมรการพิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนูโรจน์. (2546). การจัดและการบริหารอาชีวศึกษา. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพพิมพ์ดี.
- สายใจ ประยูรสุข. (2551). ความต้องการการนิเทศการสอนของครูผู้สอน โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม กรุงเทพมหานคร เขต 1. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- John J. Sosik and Don I. Jung. (2010). *Full Range Leadership Development*. New
York: Teylor&FrancisGroup, LLC.
- Richard L” Daft. (2008). *Leadership*. 5th edition: CinaTranlation&Printing Services Limited.